

В. О. Биков¹, Н. П. Валігун²

¹Державний комітет ядерного регулювання України,

²Державне підприємство “Державний науково-технічний центр з ядерної та радіаційної безпеки”

Система управління якістю державного регулювання ядерної та радіаційної безпеки у сфері використання ядерної енергії

Розглянуто питання запровадження в Державному комітеті ядерного регулювання України системи управління якістю, заснованої на міжнародних стандартах серії ISO 9000. Узагальнено основні послуги, що надає комітет своїм споживачам, а також параметри оцінки якості цих послуг, наведено основні процеси та їх взаємозв'язок.

В. А. Биков, Н. П. Валігун

Система управления качеством государственного регулирования ядерной и радиационной безопасности в сфере использования ядерной энергии

Рассмотрены вопросы внедрения в Государственном комитете ядерного регулирования Украины системы управления качеством, основанной на международных стандартах серии ISO 9000. Обобщены основные услуги, которые предоставляет комитет для своих потребителей, а также параметры оценки качества этих услуг, приведены основные процессы и их взаимосвязь.

Якістю державного управління визначається авторитет країни у світі. На сьогоднішній день нагальною проблемою перед владою постала необхідність розвитку і підтримки довіри громадян до своїх урядів і установ. Органи влади відіграють важливу роль у створенні життєздатного суспільства, де якість, рентабельність і послідовність громадських послуг успішно підтримують економічне процвітання і соціальну справедливість у країні.

Функціонування системи державного управління забезпечує існування держави, розвиток національної економіки та реалізацію прав і свобод громадян згідно з положеннями Конституції України. При цьому слід враховувати прагнення України стати рівноправним членом світової економічної та політичної системи. Зокрема, з 16 травня 2008 р. Україна є членом СОТ і очікується повномасштабна інтеграція до ЄС. У процесі інтеграції України до ЄС одним із завдань є реформа системи державного управління. Світовий досвід свідчить, що досягти високого рівня державного управління можна шляхом розроблення та впровадження систем управління якістю в органах виконавчої влади на основі принципів загального управління якістю і виконання вимог міжнародних стандартів серії ISO 9000, але з урахуванням специфічних особливостей цієї сфери.

За функціональним призначенням стандарти серії ISO 9000 універсальні. Вони застосовуються на всіх етапах виробництва продукції і надання послуг підприємствами, установами та організаціями незалежно від форми власності та виду їх діяльності. Запровадження системи управління якістю в органах виконавчої влади відповідно до стандартів серії ISO 9000 сприяє оптимізації процесів планування, розподілу ресурсів, а також визначенню додаткових підходів до об'єктивного оцінювання результатів їх діяльності.

Система управління якістю, що створена відповідно до міжнародних стандартів серії ISO 9000, ефективно функціонує в органах державного управління більшості держав-членів ЄС. В Японії зазначена система управління якістю запроваджена майже у 90 відсотках муніципальних органів. У США, наприклад, сертифікована система якості Федерального агентства з управління держмайном. Відповідними ISO серії 9000 визнана комп'ютерна система поліції Нової Зеландії, Королівський шпиталь в Австралії. У Великобританії сертифікована система якості районної ради Брейнтрі, до якої входять 70 різних служб: від збору сміття й надання комунальних послуг до організації спортивних і культурних заходів.

Найпереконливішим підтвердженням того, що організація надає якісну продукцію (послуги), є наявність сертифікату відповідності вимогам ISO 9001. Наявність сертифікованої системи управління якістю забезпечує власнику сертифіката необхідний рівень довіри на ринку без додаткових фінансових та організаційних витрат. По-перше, сертифікат є загальноприйнятою гарантією якості. По-друге, сертифікат, виданий авторитетним органом, є свого роду рекомендаційним листом, від якого переважно залежить успіх організації на внутрішньому ринку, а також перепусткою на світовий ринок.

Основним уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань регулювання безпеки використання ядерної енергії та радіаційної безпеки в Україні є Державний комітет ядерного регулювання України (далі — Держатомрегулювання), створений у грудні 2000 р. Указом Президента України “Про державне регулювання ядерної та радіаційної безпеки” [3]. Його завдання визначені “Положенням

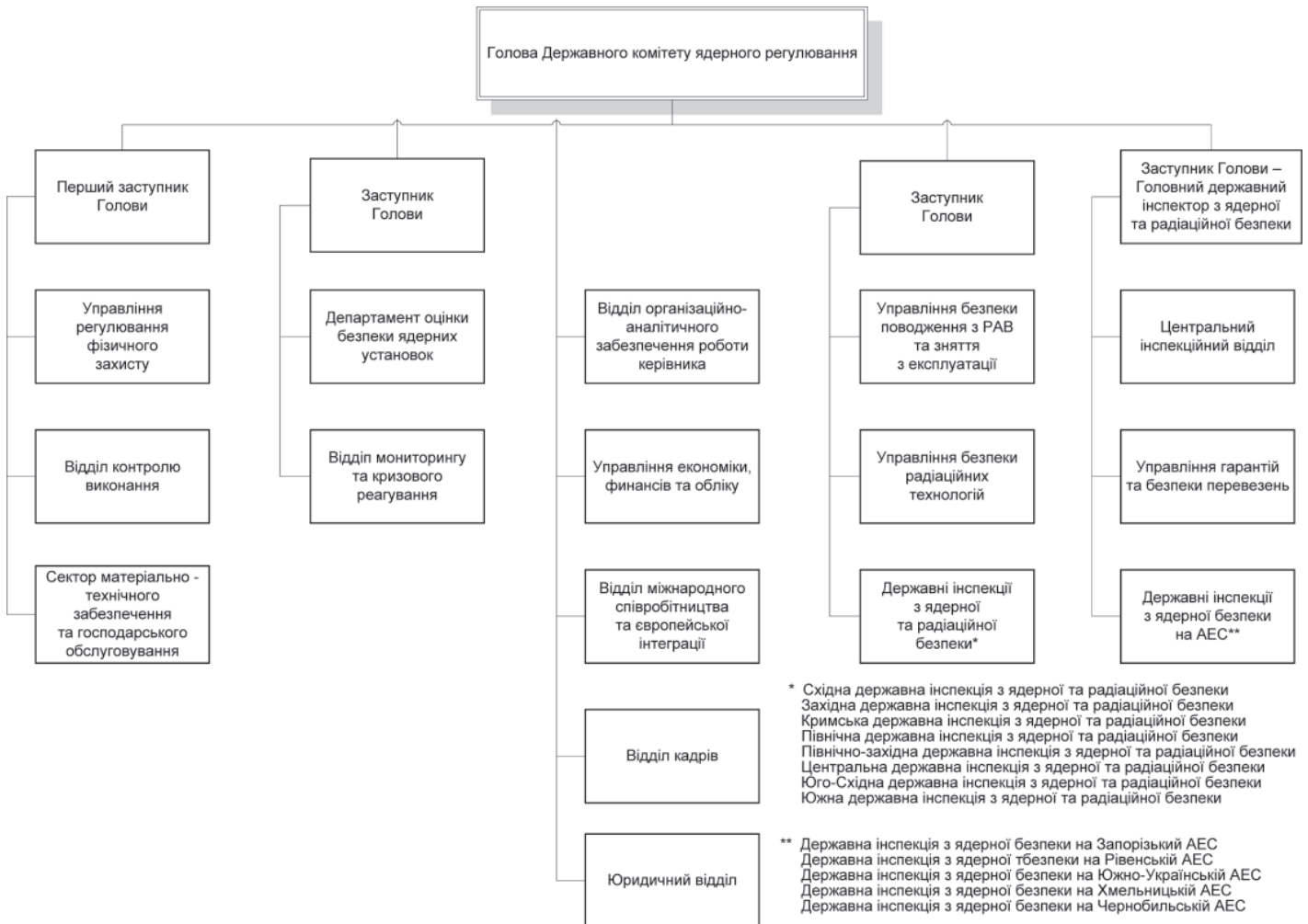

Рис. 1. Схема діючої організаційної структури Держатомрегулювання

про Державний комітет ядерного регулювання”, яке затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2006 р. № 1830 [5]. У межах своєї компетенції та відповідно до Закону України “Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку” [4] Держатомрегулювання здійснює державне регулювання безпеки використання ядерної енергії, яке включає:

нормування — розробку норм, правил і стандартів з ядерної та радіаційної безпеки, фізичного захисту ядерних установок (ЯУ), ядерних матеріалів (ЯМ), радіоактивних відходів (РАВ), інших джерел іонізуючого випромінювання (ДІВ);

ліцензування — надання суб’єктам діяльності у сфері використання ядерної енергії ліцензій та окремих дозволів на здійснення діяльності на підставі всебічної оцінки безпеки ядерної установки, сховища для захоронення радіоактивних відходів, окремих видів діяльності у сфері використання ядерної енергії тощо (у тому числі на підставі висновків експертизи з ядерної та радіаційної безпеки) та спроможності суб’єкта діяльності виконувати усі заходи щодо забезпечення безпеки;

нагляд за дотриманням ліцензіатами вимог законодавства у сфері використання ядерної енергії, норм, правил і стандартів з ядерної та радіаційної безпеки, фізичного захисту ЯУ, ЯМ, РАВ, інших ДІВ і умов виданих ліцензій та дозволів (включаючи поточну оцінку безпеки, інспекційні перевірки та застосування примусових заходів у разі порушення зазначених вимог та умов).

Водночас, як центральний орган виконавчої влади зі спеціальним статусом, Держатомрегулювання у межах своєї компетенції провадить діяльність, пов’язану з організацією та веденням державної системи обліку та контролю ядерних матеріалів, аварійною готовністю та кризовим реагуванням, і виконує інші функції державного регулювання, визначені Положенням про Державний комітет ядерного регулювання України.

Метою діяльності Держатомрегулювання є гарантування від імені держави, що діяльність у сфері використання ядерної енергії провадиться таким чином, що її вплив на здоров’я та безпеку людей і навколишнє природне середовище утримується на рівні настільки низькому, наскільки це розумно та практично досяжно. Ядерна та радіаційна безпека заснована на принципі відповідальності експлуатуючої організації, а мета Держатомрегулювання полягає у гарантуванні того, що усі обов’язки, які випливають з цієї відповідальності, будуть виконані ліцензіатом (експлуатуючою організацією) відповідно до норм та правил безпеки.

На виконання постанови Кабінету Міністрів України від 11 травня 2006 р. № 614 “Про затвердження Програми запровадження системи управління якістю в органах виконавчої влади” [2] у 2007-2008 рр. у Держатомрегулюванні здійснювались заходи щодо запровадження системи управління якістю відповідно до ДСТУ ISO 9001-2001 [1] як інструменту забезпечення належного виконання завдань, що покладені на Держатомрегулювання.

Система управління якістю Держатомрегулювання, як описано в документі [6], містить внутрішні механізми, що забезпечують її постійне вдосконалення, а отже — підвищення результативності та ефективності діяльності Держатомрегулювання. Для забезпечення впевненості у спроможності належного виконання Держатомрегулюванням покладених на нього завдань і надання споживачам якісних послуг визначено такі пріоритети в діяльності:

постійне удосконалення регулюючої діяльності з урахуванням розвитку технологій та методів управління у сфері використання ядерної енергії для підвищення рівня ядерної та радіаційної безпеки;

постійна відкритість та прозорість державного регулювання;

визначення та постійний аналіз досягнення цілей діяльності Держатомрегулювання, що спрямовані на виконання завдань та функцій Держатомрегулювання, задоволення всіх споживачів послуг та досягнення основної мети його діяльності, використання процесного підходу до управління діяльністю для досягнення визначених цілей;

постійне вивчення потреб та очікувань споживачів Держатомрегулювання (населення, керівництво держави, суб'єкти діяльності у сфері використання ядерної енергії, центральні та місцеві органи виконавчої влади, міжнародні організації тощо), орієнтація діяльності Держатомрегулювання на максимальне задоволення потреб у безпеці та захисті;

персональна зацікавленість співробітників Держатомрегулювання у впровадженні й удосконаленні діяльності та системи управління якістю; підтримка та мотивація відповідних ініціатив;

систематичний аналіз даних щодо результатів діяльності Держатомрегулювання та системи управління якістю з метою визначення потреб та можливостей для вдосконалення і прийняття відповідних обґрунтованих рішень;

підтримка взаємовигідних стосунків з партнерами та зацікавленими сторонами, з якими співпрацює Держатомрегулювання при виконанні покладених на нього завдань, з метою підвищення спроможності Держатомрегулювання щодо їх виконання.

До складу Держатомрегулювання входять центральний апарат (Голова та його заступники, департаменти, управління, відділи, сектори), п'ять Державних інспекцій з ядерної безпеки на майданчиках АЕС та вісім регіональних державних інспекцій з ядерної та радіаційної безпеки (рис. 1).

Безпосереднє керівництво Держатомрегулюванням здійснює Голова Комітету, відповідальність та повноваження якого визначені Положенням про Державний комітет ядерного регулювання України. Обов'язки, відповідальність та повноваження заступників Голови визначаються Положенням про розподіл функціональних повноважень між Головою Державного комітету ядерного регулювання України та його заступниками. Функції, які виконують структурні підрозділи (департамент, управління, відділи, сектори, державні інспекції з ядерної безпеки на майданчиках АЕС, державні регіональні інспекції з ядерної та радіаційної безпеки), визначаються положеннями про підрозділи; обов'язки, відповідальність та повноваження працівників Держатомрегулювання — посадовими інструкціями.

У табл. 1 наведено список споживачів Держатомрегулювання та основні послуги, які надаються цим споживачам. Ця інформація є первинною для аналізу.

Всю діяльність Держатомрегулювання, функціонування його процесів спрямовано на якісне виконання послуг, наведених у табл. 1, а параметри з табл. 2 дають змогу оцінити їхню якість.

Для надання послуг, які найбільш повно задовольняють споживачів Держатомрегулювання, виконання політичних зобов'язань у сфері управління якістю та досягнення цілей у сфері управління якістю в комітеті розроблено структуру

Таблиця 1. Список споживачів Держатомрегулювання та основні послуги, які надаються цим споживачам.

Споживачі	Послуги
Громадяни та громадські організації України та інших країн, ЗМІ	Здійснення в межах своїх повноважень державного регулювання безпеки використання ядерної енергії. Щорічна доповідь про стан ЯРБ в Україні. Інформація про стан ЯРБ в Україні та про інциденти, які сталися за її межами. Відповіді на звернення громадян. Участь у розробці державних програм із забезпечення безпеки
Вищі органи державної влади (Президент, КМУ, ВР)	Виконання актів та доручень Президента України, ВР, КМУ. Відповіді на запити та звернення народних депутатів України. Розробка проєктів законів, актів Президента України, актів КМУ. Розробка звітів. Надання довідок. Розробка інформаційних матеріалів з питань безпеки. Підготовка пропозицій щодо формування державної політики у сфері ядерної безпеки. Участь у розробці, плануванні та виконанні державних програм, пріоритетних напрямків розвитку в галузі ядерної та радіаційної безпеки, проведення відповідних наукових і науково-технічних досліджень. Ініціація доручень та контроль їх виконання. Забезпечення конфіденційності інформації. Надання оперативної інформації
Центральні органи виконавчої влади (ЦОВВ)	Координація державної політики в галузі забезпечення ядерної та радіаційної безпеки. Розробка, погодження проєктів галузевих програм, концепцій, НПА з питань безпеки відповідно до компетенції ЦОВВ. Відповіді на запити центральних органів виконавчої влади. Інформація (довідки, листи). Надання оперативної інформації. Здійснення регулюючої діяльності

Споживачі	Послуги
Міжнародні організації (МАГАТЕ, регулюючі органи інших країн)	Підготовка Національної Доповіді України з виконання зобов'язань за Конвенцією про ядерну безпеку. Підготовка Національної Доповіді України з виконання зобов'язань за Об'єднаною конвенцією про безпеку поводження з РАВ та ВЯП. Координація міжнародних проектів. Конвенція про оперативне оповіщення про ядерну аварію. Підготовка проектів двосторонніх міжурядових угод про співробітництво та обмін інформацією у сфері ЯРБ. Інформування про ядерні події в рамках міжнародної системи ІНЕС
Експлуатуюча організація (ЕО), Заявники, Ліцензіати	Розробка та перегляд норм, правил та стандартів з ядерної та радіаційної безпеки. Видача ліцензій, окремих дозволів. Видача приписів, актів та довідок інспекційних обстежень. Проведення державної експертизи ядерної та радіаційної безпеки та узгодження документів експлуатуючої організації. Розсилка інформаційних листів
Персонал ядерних та радіаційно небезпечних об'єктів	Забезпечення безпеки. Ліцензування окремих посад

Таблиця 2. Основні послуги Держатомрегулювання, споживачі, яким надається кожна з цих послуг, та параметри оцінки якості цих послуг

Послуга	Споживачі	Параметри оцінки послуги
Забезпечення безпеки у сфері використання ядерної енергії	Громадяни та громадські організації України та інших країн, центральні органи виконавчої влади, міжнародні організації, персонал ядерних та радіаційно небезпечних об'єктів	Рівень ядерної та радіаційної безпеки
		Сприйняття споживачами рівня ядерної та радіаційної безпеки
Виконання актів та доручень	Центральні органи виконавчої влади	Термін виконання
		Якість
		Відсутність зауважень
Розробка проектів нормативних документів	Органи центральної влади, експлуатуюча організація, Заявники, Ліцензіати	Якість
		Термін виконання
Відповіді на запити	Центральні органи виконавчої влади, експлуатуюча організація, Заявники, Ліцензіати, міжнародні організації, громадяни та громадські організації України та інших країн, ЗМІ, підприємства, які входять до сфери управління Держатомрегулювання	Якість
		Термін виконання
		Відсутність скарг
Участь у розробці, плануванні та виконанні державних програм, пріоритетних напрямків розвитку у сфері ядерної та радіаційної безпеки, проведення відповідних наукових і науково-технічних досліджень	Центральні органи виконавчої влади	Результативність заходів
		Термін виконання
Забезпечення конфіденційності інформації	Центральні органи виконавчої влади	Відсутність випадків витоків інформації
Розробка інформаційних матеріалів з питань безпеки	Центральні органи виконавчої влади, ЕО, Заявники, Ліцензіати, міжнародні організації, громадяни та громадські організації України та інших країн, ЗМІ	Своєчасність
		Повнота
Координація міжнародних проектів	Міжнародні організації	Кількість проектів
		Результативність
		Термін виконання
Видача ліцензій, окремих дозволів	ЕО, Заявники, Ліцензіати	Дотримання правил
		Термін виконання
Надання приписів, актів інспекційних обстежень, довідок	Центральні органи виконавчої влади, ЕО, Заявники, Ліцензіати	Відповідність нормам
		Кількість обґрунтованих скарг

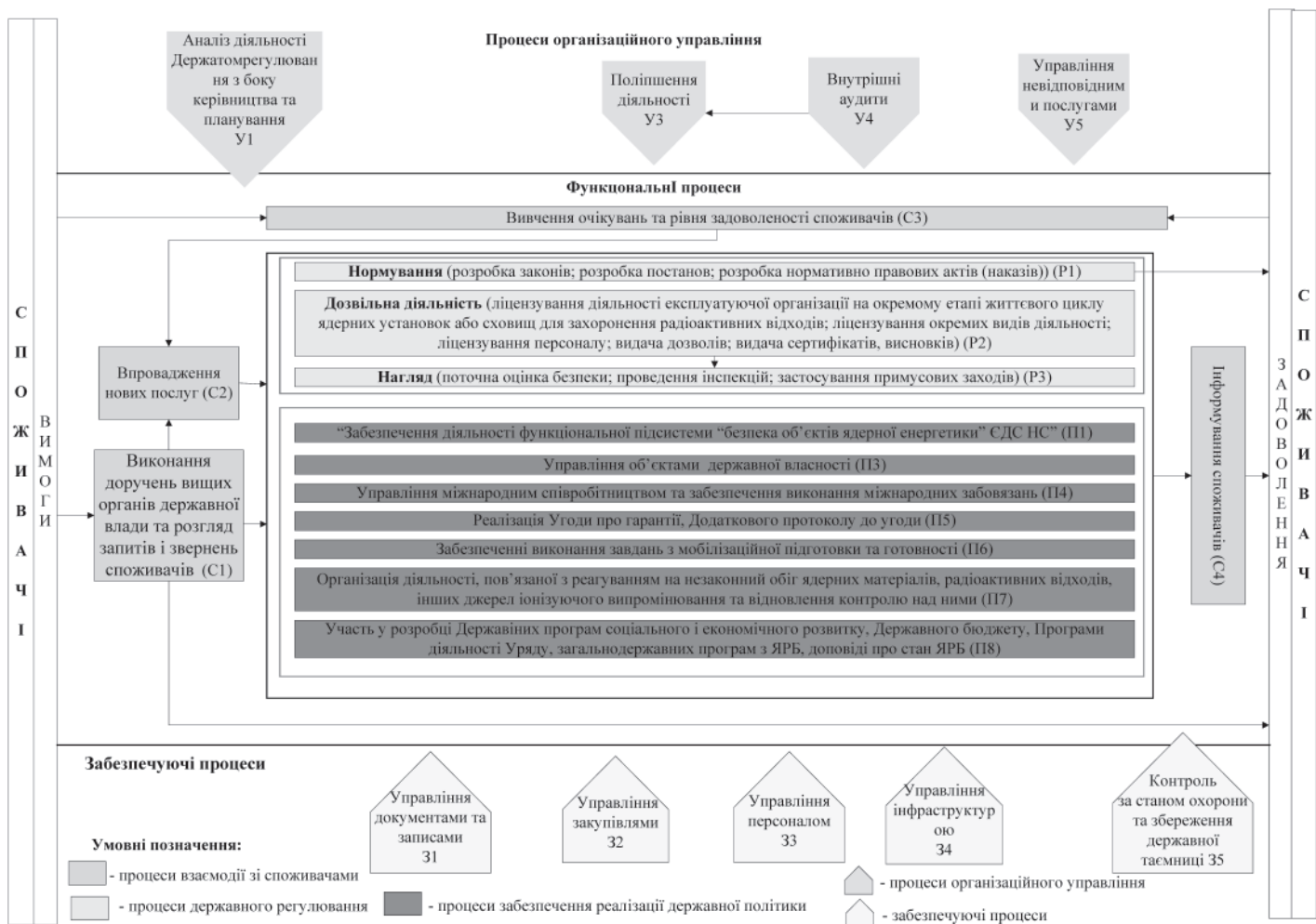

Рис. 2. Блок-схема процесів Держатомрегулювання

взаємопов’язаних процесів. Це дає змогу ефективно керувати як всім комітетом, так і окремими видами його діяльності. Блок-схему процесів Держатомрегулювання, яка описує групи процесів та їхню взаємодію, надано на рис. 2.

Серед процесів Держатомрегулювання виділено три основні групи:

функціональні процеси, які спрямовані на виконання функцій Держатомрегулювання та надання послуг споживачам;

забезпечуючі процеси, які спрямовані на забезпечення функціонування всіх інших процесів;

процеси організаційного управління, які спрямовані на управління всіма іншими процесами та вдосконалення їхнього функціонування.

Функціональні процеси безпосередньо скеровані на виконання функцій Держатомрегулювання та надання послуг його споживачам. Функціональні процеси, в свою чергу, діляться на три групи:

процеси взаємодії із споживачами;

процеси державного регулювання;

процеси забезпечення реалізації державної політики у сфері використання ядерної енергії, забезпечення додержання вимог ядерної та радіаційної безпеки.

Процес “Нормування” визначає загальну методологію здійснення Держатомрегулюванням нормотворчої діяльності, основні складові нормотворчої діяльності, відпові-

дальність за процес нормування, порядок здійснення процесів “Підготовка проектів актів ВРУ (законів)”, “Підготовка проектів актів КМУ (постанов, розпоряджень)”, “Розробка НПА з безпеки використання ядерної енергії”.

Процес “Дозвільна діяльність” визначає загальну методологію дозвільної діяльності Держатомрегулювання у відповідності до законодавства України, державних та міжнародних норм, правил та стандартів.

Процес “Нагляд” визначає загальну методологію здійснення Держатомрегулюванням державного нагляду згідно із законодавством України, державними та міжнародними нормами, правилами та стандартами.

Процес “Виконання доручень вищих органів державної влади та розгляд запитів і звернень споживачів” спрямований на забезпечення виконання Держатомрегулюванням доручень вищих органів державної влади та розгляд запитів і звернень споживачів з питань забезпечення ядерної та радіаційної безпеки в Україні та діяльності Держатомрегулювання.

Процес “Впровадження нових послуг” визначає загальні підходи до впровадження нових послуг Держатомрегулювання.

Процес “Вивчення очікувань та рівня задоволеності споживачів” спрямований на забезпечення вивчення очікувань з метою створення належної задоволеності споживачів Держатомрегулювання.

Таблиця 3. Перелік документів Системи управління якістю Держатомрегулювання, які уведені наказом Держатомрегулювання від 25.07.2008 № 143

Позначка	Назва настанови/методики
СУЯ-02	Загальна Настанова з управління якістю Держатомрегулювання
Н Р1	Настанова з якості нормотворчої діяльності
Н Р2	Настанова з якості дозвільної діяльності
Н Р3	Настанова з якості наглядової діяльності
МП У1	Методика процесу “Аналіз діяльності Держатомрегулювання з боку керівництва та планування”
МП У3	Методика процесу “Поліпшення діяльності”
МП У4	Методика процесу “Внутрішній аудит”
МП У5	Методика процесу “Управління невідповідною послугою”
МП С1	Методика процесу “Виконання доручень вищих органів державної влади та розгляд запитів і звернень споживачів”
МП С2	Методика процесу “Впровадження нових послуг”
МП С3	Методика процесу “Вивчення очікувань та рівня задоволеності споживачів”
МП С4	Методика процесу “Інформування споживачів”
МП П1	Методика процесу «Забезпечення діяльності функціональної підсистеми “Безпека об’єктів ядерної енергетики” ЄДС НС»
МП П3	Методика процесу “Управління об’єктами державної власності”
МП П4	Методика процесу “Управління міжнародним співробітництвом та забезпечення виконання міжнародних зобов’язань”
МП П5	Методика процесу “Реалізація Угоди про гарантії, Додаткового протоколу до Угоди”
МП П7	Методика процесу “Організація діяльності, пов’язаної з реагуванням на незаконний обіг ядерних матеріалів, радіоактивних відходів, інших джерел іонізуючого випромінювання та відновлення контролю над ними”
МП П8	Методика процесу “Участь Держатомрегулювання у розробленні державних програм соціального і економічного розвитку, Державного бюджету, Програми діяльності Уряду, державних цільових програм з ядерної та радіаційної безпеки, загальнодержавних програм з ядерної та радіаційної безпеки, доповіді про стан ядерної та радіаційної безпеки”
МП 31	Методика процесу “Управління документами та записами”
МП 32	Методика процесу “Управління закупівлями”
МП 33	Методика процесу “Управління персоналом”
МП 34	Методика процесу “Управління інфраструктурою”

Процес “Інформування споживачів” надає механізм роботи в частині інформування споживачів щодо питань забезпечення ядерної та радіаційної безпеки в Україні та діяльності Держатомрегулювання.

Процес «Забезпечення діяльності функціональної підсистеми “Безпека об’єктів ядерної енергетики” ЄДС НС» визначає основні завдання та функції Держатомрегулювання в рамках функціональної даної підсистеми.

Процес “Управління об’єктами державної власності” спрямований на забезпечення додержання законності щодо використання державного майна та постійний контроль за ефективністю фінансово-економічної діяльності державних підприємств і за виконанням умов трудових контрактів з керівниками державних підприємств.

Процес “Управління міжнародним співробітництвом та забезпечення виконання міжнародних зобов’язань” визначає загальну методологію здійснення Держатомрегулюванням міжнародного співробітництва.

Процес “Реалізація Угоди про гарантії, Додаткового протоколу до Угоди” спрямований на забезпечення виконання Україною міжнародних зобов’язань відповідно до

Угоди між Україною та Міжнародним агентством з атомної енергії про застосування гарантій у зв’язку з Договором про нерозповсюдження ядерної зброї та Додаткового протоколу до цієї Угоди.

Процес “Організація діяльності, пов’язаної з реагуванням на незаконний обіг ядерних матеріалів, радіоактивних відходів, інших джерел іонізуючого випромінювання та відновлення контролю над ними” спрямований на забезпечення координації взаємодії органів виконавчої влади, державних підприємств, установ і організацій з Міжнародним агентством з атомної енергії, іншими міжнародними організаціями та органами іноземних держав, що провадять діяльність у сфері використання ядерної енергії, забезпечення ядерної та радіаційної безпеки у питаннях боротьби з незаконним обігом ядерних матеріалів, радіоактивних відходів, інших джерел іонізуючого випромінювання.

Процес “Участь Держатомрегулювання у розробленні державних програм соціального і економічного розвитку, Державного бюджету, Програми діяльності Уряду, державних цільових програм з ядерної та радіаційної безпеки, загальнодержавних програм з ядерної та радіаційної без-

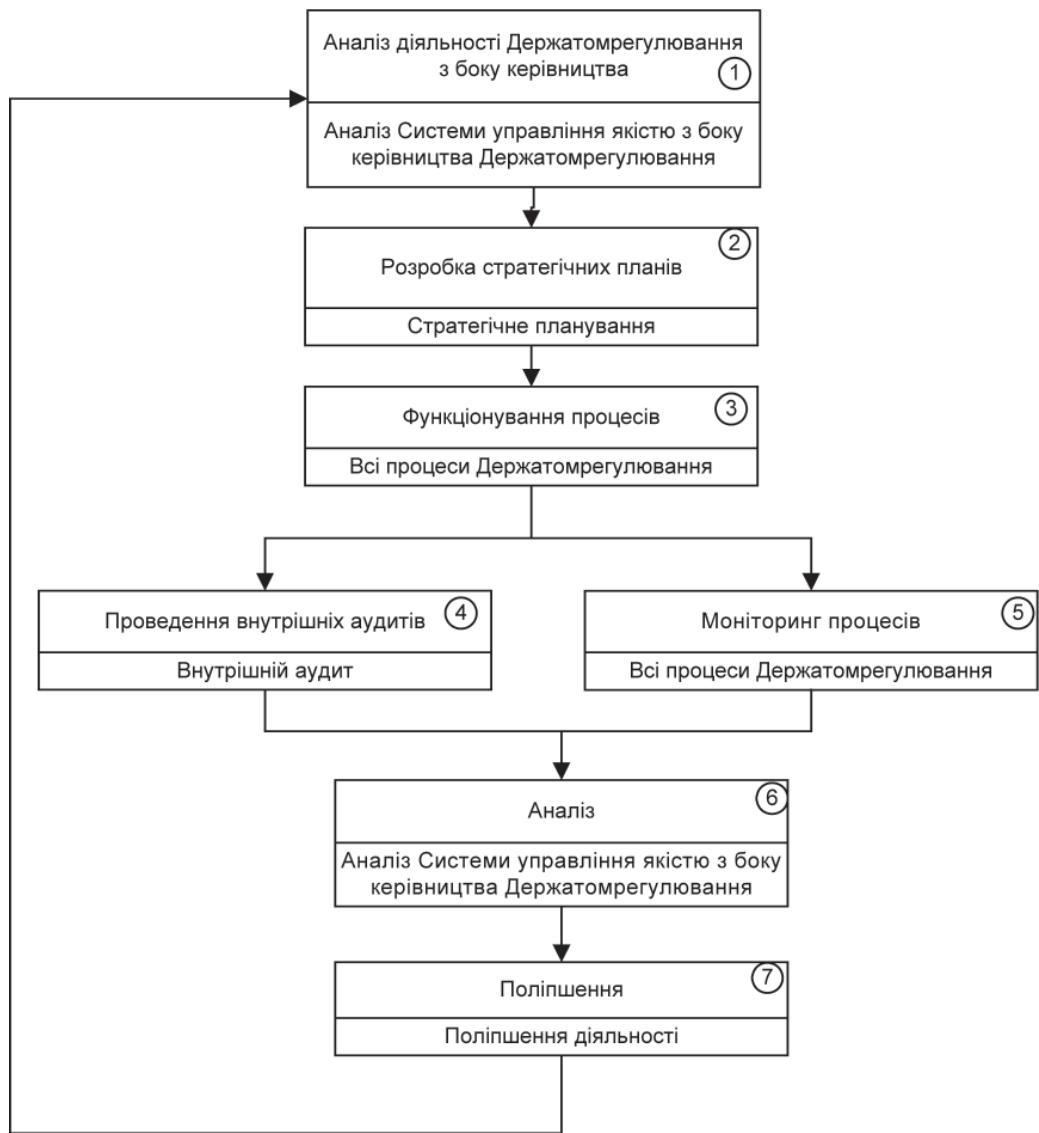

Рис. 3. Загальна схема функціонування та вдосконалення процесів Держатомрегулювання

пеки, доповіді про стан ядерної та радіаційної безпеки” надає механізм організаційно-методичних засад щодо участі Держатомрегулювання у розробленні зазначених вище документів.

Забезпечуючі процеси не спрямовані безпосередньо на виконання функцій Держатомрегулювання та надання послуг його споживачам, але вони забезпечують решту процесів ресурсами: без них інші процеси не можуть функціонувати.

Процес “Управління документами та записами” надає механізм роботи із зовнішніми та внутрішніми нормативними документами, що забезпечує наявність на кожному робочому місці актуальних версій цих документів, а також відповідне ведення та збереження записів, у яких зафіксовано результати діяльності Держатомрегулювання та моніторингу параметрів його процесів.

Процес “Управління закупівлями” забезпечує всі інші процеси продукцією та послугами, які Держатомрегулювання закуповує у інших організацій. Основними діями цього процесу є вибір постачальників відповідно до певних критеріїв, їхня первинна та повторна оцінка, визначення вимог до продукції чи послуг, що закуповуються, а також

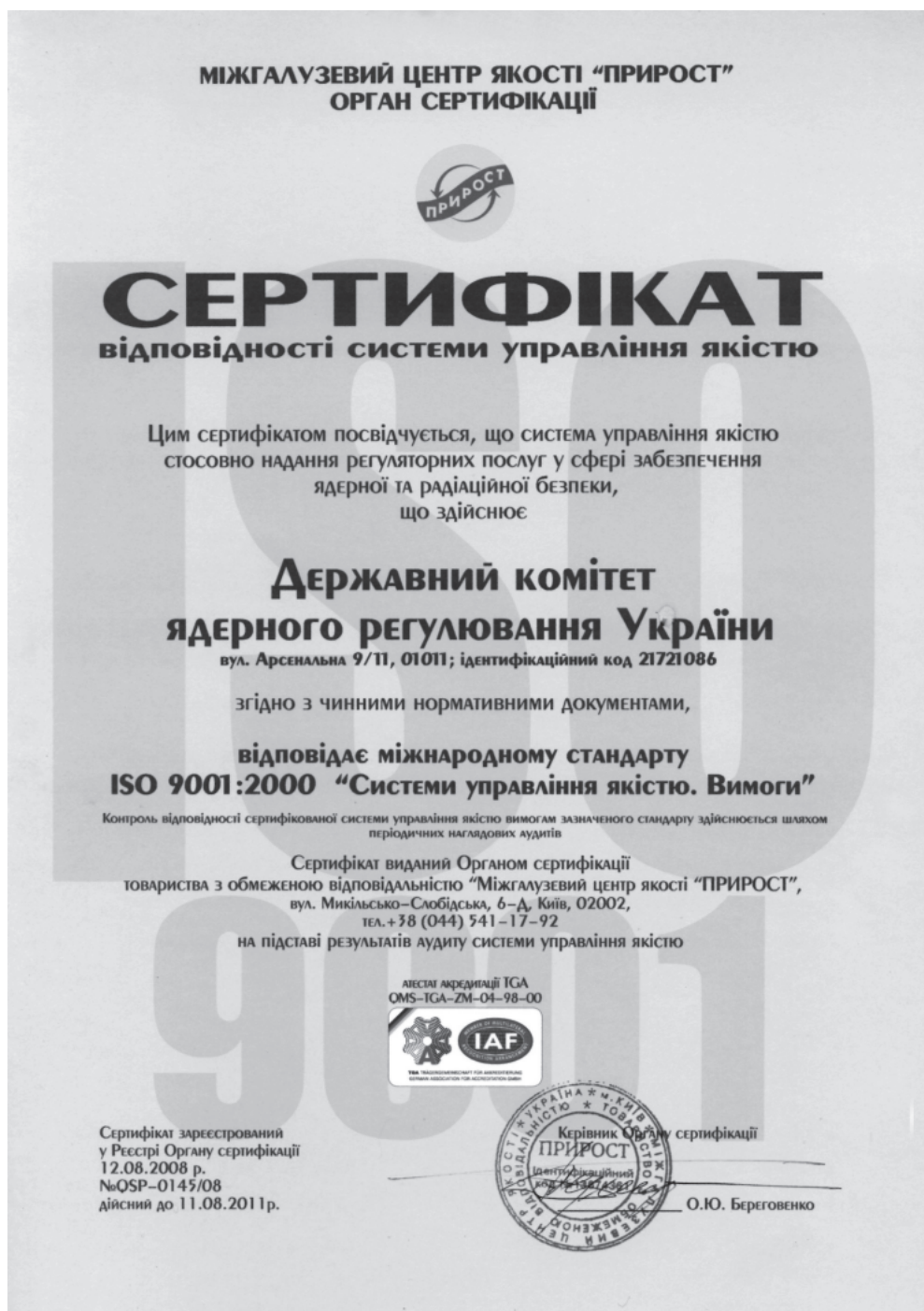
заходи для забезпечення впевненості у тому, що закуплена продукція або послуги відповідають визначеним вимогам.

Процес “Управління персоналом” забезпечує всі інші процеси персоналом необхідної кваліфікації для виконання робіт, від яких залежить якість послуг, котрі надаються Держатомрегулюванням. Основними діями цього процесу є визначення необхідності у персоналі, підбір та навчання персоналу.

Процес “Управління інфраструктурою” спрямований на забезпечення діяльності Держатомрегулювання необхідними приміщеннями, технічними засобами, обладнанням, допоміжними службами.

Процеси організаційного управління скеровані як на управління всіма іншими процесами і поліпшення їхнього функціонування, так і на функціонування всієї системи управління якістю Держатомрегулювання.

Процес “Аналіз діяльності Держатомрегулювання з боку керівництва та планування” спрямований на щорічний збір інформації про всі аспекти діяльності Держатомрегулювання, аналіз цієї інформації та прийняття рішень за результатами цього аналізу, зокрема перегляд Політики та цілей

Держатомрегулювання, розробка та перегляд Стратегічного та Комплексного планів. Це, фактично, окремий випадок застосування процесу "Поліпшення діяльності" для всього Держатомрегулювання.

Процес "Внутрішній аудит" забезпечує постійну незалежну перевірку функціонування всіх процесів Держатомрегулювання і надає інформацію про відповідність цього функціонування вимогам ДСТУ ISO 9001-2001 та його результативність (рівень досягнення всіма процесами тих результатів, заради яких вони функціонують). Цей процес надає інформацію для аналізу та прийняття рішень у процесах "Поліпшення діяльності", "Управління невідповідною послугою" та "Аналіз діяльності Держатомрегулювання з боку керівництва" (рис. 3).

Процес "Управління невідповідною послугою" визначає дії, які мають бути виконані у разі виявлення невідповідної послуги Держатомрегулювання.

Процес "Поліпшення діяльності" спрямований на збір інформації для аналізу функціонування процесів Держатомрегулювання на всіх рівнях, пошук реальних та потенційних невідповідностей, планування та виконання коригувальних, запобіжних та інших дій щодо поліпшення діяльності Держатомрегулювання, а також про перевірки результативності цих дій.

Для більшості процесів детальне описання дається у 22 методиках відповідних процесів. Детальний опис таких великих процесів державного регулювання, як "Нормування", "Дозвільна діяльність" та "Нагляд", надано в документах

другого рівня — настановах з якості видів діяльності. Повний перелік настанов та методик наведено в табл. 3. Опис структури Наставови з якості видів діяльності та Методики процесів надано в інструкції “Вимоги до структури та змісту документів СУЯ”. Головними частинами цих документів є опис послідовності дій процесу з розподілом відповідальності за кожну дію та пов’язаними документами та записами (алгоритм процесу), а також сукупність параметрів процесу, на основі моніторингу значень яких відбувається оцінка функціонування відповідного процесу та керування ним.

23–24 травня 2008 р. експерти регулюючого органу Великобританії (HSE) і Інституту радіаційного захисту та ядерної безпеки Франції (IRSN) в рамках взаємодії Держатомрегулювання з регулюючими органами держав Європейського Союзу провели незалежну оцінку впровадження та використання СУЯ. У висновку відмічено, що впроваджена СУЯ відповідає міжнародним стандартам та є ефективним кроком до удосконалення роботи Держатомрегулювання.

З метою імплементації положень “Меморандуму між Україною та ЄС про порозуміння щодо співробітництва в енергетичній галузі” за напрямом “Ядерна безпека” в частині “Регуляторні питання” та проведення комплексної незалежної оцінки діяльності Держатомрегулювання на відповідність стандартам МАГАТЕ, 8–20 червня 2008 р. відбулась місія МАГАТЕ “Комплексний огляд регулюючої діяльності” (місія IRRS). В рамках місії експертами МАГАТЕ проведено оцінку системи управління Держатомрегулювання. Система управління якістю Держатомрегулювання отримала високу оцінку експертів МАГАТЕ, які відзначили її відповідність сучасному європейському рівню.

8–10 липня 2008 р. проведено незалежний аудит системи управління якістю.

За результатами незалежної оцінки Органом сертифікації Міжгалузевого центру якості “ПРИРОСТ” 28 серпня 2008 р. видано сертифікат, зареєстрований у реєстрі Системи IQNet (міжнародна мережа сертифікації) за № QSP-0145/08 від 12.08.2008, який засвідчує відповідність системи управління якістю Держатомрегулювання вимогам ISO 9001:2000 стосовно регуляторних послуг у сфері забезпечення ядерної та радіаційної безпеки.

Таким чином був завершений перший етап впровадження системи управління якістю в Держатомрегулюванні.

Постановою Кабінету Міністрів України від 11 травня 2006 р. № 614 “Про затвердження Програми запровадження системи управління якістю в органах виконавчої влади” [2] передбачено запровадження СУЯ в територіальних органах міністерств та інших центральних органів виконавчої влади. Тому Держатомрегулюванням затверджено та реалізується “План-графік заходів щодо запровадження та забезпечення функціонування системи управління якістю в державних інспекціях з ядерної безпеки на АЕС та державних інспекціях з ядерної та радіаційної безпеки за стандартом ISO 9001:2001 на 2008-2009 роки”. Сертифікація СУЯ інспекцій в складі СУЯ Держатомрегулювання запланована на кінець 2009 р.

Висновки

Запровадження системи управління якістю в Держатомрегулюванні відповідно до вимог стандартів серії ISO 9000 сприяло оптимізації процесів планування, розподілу ресурсів, визначенню додаткових підходів до оцінювання результатів його діяльності, а також покращенню результативності та ефективності державного управління в сфері забезпечення ядерної та радіаційної безпеки.

Література

1. ДСТУ ISO 9001–2001 “Системи управління якістю. Вимоги”, введений в дію наказом Держстандарту України від 27 червня 2001 р. № 317.
2. Постанова Кабінету Міністрів України від 11 травня 2006 р. № 614 “Про затвердження Програми запровадження системи управління якістю в органах виконавчої влади”.
3. Указ Президента України від 5 грудня 2000 р. № 1303/2000 “Про державне регулювання ядерної та радіаційної безпеки”.
4. Закон України “Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку” №39/95-ВР від 08 лютого 1995 р.
5. Положення про Державний комітет ядерного регулювання України (затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2006 р. № 1830).
6. Загальна настанова з управління якістю Держатомрегулювання (СУЯ–02), введена наказом Держатомрегулювання від 25.07.2008 № 143.

Надійшла до редакції 17.12.2008.